

Περιεχόμενα

Εισαγωγή <i>Maureen R. Weiss, PhD</i>		xi-xii
Πρόλογος		xiii-xiv
Ευχαριστίες		xv-xvi
Μέρος Πρώτο: Σχέσεις στον Αθλητισμό 1		
Κεφάλαιο 1	Κατανόηση της Σχέσης Προπονητή – Αθλητή	3
	<i>Sophia Jowett, PhD και Artur Poczwadowski, PhD</i>	
	Καθορισμός της Σχέσης Προπονητή–Αθλητή	4
	Κίνητρα για την Έναρξη και τη Διατήρηση της Σχέσης Προπονητή–Αθλητή	5
	Σημασία της Μελέτης της Σχέσης Προπονητή–Αθλητή	7
	Σύγχρονα Πρότυπα Σχέσεων Προπονητή–Αθλητή	8
	Ερευνητικό Μοντέλο Ενσωμάτωσης	11
	Μελλοντική Έρευνα	14
	Πρακτικές Εφαρμογές	15
	Περίληψη	16
Κεφάλαιο 2	Ανάλυση τη Αλληλεξάρτησης και των 3+1Cs στη Σχέση Προπονητή–Αθλητή	19
	<i>Sophia Jowett, PhD</i>	
	Θεωρία Αλληλεξάρτησης: Βασικά Στοιχεία των Δυαδικών Σχέσεων	20
	Το 3+1Cs ως Περίγραμμα της Σχέσης Προπονητή–Αθλητή	21
	Το Μοντέλο των 3+1Cs και η Θεωρία Αλληλεξάρτησης	25
	Μελλοντική Έρευνα	30
	Πρακτικές Συνέπειες	32
	Περίληψη	33
Κεφάλαιο 3	Διαπροσωπική Επικοινωνία και Σύγκρουση στη Σχέση Προπονητή–Αθλητή	35
	<i>Nicole LaVoi, PhD</i>	
	Επικοινωνία	36
	Σύγκρουση	41
	Σχέση Μεταξύ Επικοινωνίας και Σύγκρουσης	46
	Εμπειρογνομοσύνη Σχέσεων	46
	Μελλοντική Έρευνα	47
	Πρακτικές Επιπτώσεις	49
	Περίληψη	49
Κεφάλαιο 4	Σχέσεις Νεαρών Συνομηλίκων στον Αθλητισμό	51
	<i>Alan L. Smith, PhD</i>	
	Ορισμός των Σχέσεων των Συνομηλίκων	53
	Καθοδηγητικά Θεωρητικά Πλαίσια	54
	Γιατί να Μελετηθούν οι Σχέσεις Συνομηλίκων στον Αθλητισμό;	56
	Έρευνα για τις Σχέσεις Συνομηλίκων στον Αθλητισμό	58
	Μελλοντική Έρευνα	65
	Πρακτικές Επιπτώσεις	67
	Περίληψη	68

Μέρος Δεύτερο: Ηγεσία Προπονητή και Δυναμική Ομάδων		71
Κεφάλαιο 5	Πολυδιάστατο Μοντέλο της Ηγεσίας Προπονητή <i>Harold A. Riemer, PhD</i>	73
	Ιστορικές Προοπτικές	74
	Ανασκόπηση του Πολυδιάστατου Μοντέλου Ηγεσίας (MML)	78
	Έρευνα που Συνδέεται με το (MML)	80
	Αξιολόγηση της Μέχρι Σήμερα Έρευνας	91
	Μελλοντική Έρευνα	92
	Πρακτικές Εφαρμογές	94
	Περίληψη	94
Κεφάλαιο 6	Κοινωνικο-Γνωστική Προσέγγιση των Προπονητικών Συμπεριφορών <i>Ronald E. Smith, PhD και Frank L. Smoll, PhD</i>	97
	Έρευνα για την Ηγετική Συμπεριφορά στο Χώρο του Νεανικού Αθλητισμού	98
	Αρχικό Μοντέλο Μεσολάβησης	99
	Διευρυμένο Μοντέλο Μεσολάβησης και Εφαρμογές για Έρευνα	103
	Ανάπτυξη και Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης του Αποτελεσματικού Προπονητή	110
	Μελλοντική Έρευνα	113
	Πρακτικές Εφαρμογές	114
	Περίληψη	116
Κεφάλαιο 7	Συνοχή Ομάδας: Φύση, Συσχετίσεις και Ανάπτυξη <i>Albert V. Carron, EdD – Mark A. Eys, PhD και Shauna M. Burke, MA</i>	119
	Εννοιολογικό Μοντέλο Συνοχής της Ομάδας	120
	Σχέση της Επιτυχίας της Ομάδας με τη Συνοχή	121
	Παράγοντες που Σχετίζονται με τη Συνοχή	122
	Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα της Συνοχής	124
	Η Φύση της Δημιουργίας Ομαδικού Πνεύματος	126
	Δημιουργία Ομαδικού Πνεύματος για Συνοχή στον Αθλητισμό	127
	Μελλοντική Έρευνα	128
	Πρακτικές Εφαρμογές	130
	Περίληψη	131
Κεφάλαιο 8	Όλος ο Κόσμος ένα Στάδιο: ο Αντίκτυπος του Κοινού στους Αθλητές <i>Mark V. Jones, PhD – Steven R. Bray, PhD και David Lavallee, PhD</i>	133
	Ιστορική Επισκόπηση της Θεωρίας και της Έρευνας	134
	Πώς Αντιδρούν οι Αθλητές στο Κοινό;	135
	Θετικές και Αρνητικές Επιδράσεις του Κοινού στην Αθλητική Απόδοση	137
	Μελλοντική Έρευνα	142
	Πρακτικές Εφαρμογές	143
	Περίληψη	146
Μέρος Τρίτο: Κλίμα Κινήτρων		149
Κεφάλαιο 9	Κλίμα Κινήτρων που Διαμορφώνουν οι Προπονητές <i>Joan L. Duda, PhD και Isabel Balaguer, PhD</i>	151
	Βασικές Αρχές και Έννοιες των Προσεγγίσεων των Στόχων Επίτευξης	153
	Έρευνα για το Κλίμα Κινήτρων που Διαμορφώνει ο Προπονητής	157
	Θεωρητικά Ζητήματα και Προκλήσεις στην Αξιολόγηση	161
	Μελλοντική Έρευνα	164
	Πρακτικές Εφαρμογές	165
	Περίληψη	167
Κεφάλαιο 10	Κλίμα Κινήτρων που Διαμορφώνουν οι Γονείς <i>Sally A. White, PhD</i>	169
	Θεωρία των Στόχων Επίτευξης	170
	Κίνητρα Γονέων σε Περιβάλλοντα Εκπαίδευσης	172
	Αλληλεπίδραση Γονέα-Παιδιού	172

	Κλίμα Κινήτρων που Διαμορφώνουν οι Γονείς στο Πεδίο του Αθλητισμού και της Φυσικής Δραστηριότητας	175
	Ερευνητικά Δεδομένα για τα Κίνητρα Επίτευξης των Γονέων	178
	Μελλοντική Έρευνα	181
	Πρακτικές Εφαρμογές	182
	Περίληψη	184
Κεφάλαιο 11	Κλίμα Κινήτρων που Διαμορφώνουν οι Συνομήλικοι	187
	<i>Nikos Ntoumanis, PhD – Spiridoula Vazou, PhD και Joan L. Duda, PhD</i>	
	Θεωρία των Στόχων Επίτευξης και Κλίμα Κινήτρων	188
	Ποιοτική Μελέτη του Κλίματος Κινήτρων που Διαμορφώνουν οι Συνομήλικοι	189
	Κλίμα Κινήτρων που Διαμορφώνουν οι Συνομήλικοι και Δείκτες των Κινήτρων	194
	Διαφορές στην Ηλικία και στο Φύλο στις Αντιλήψεις του Κλίματος Κινήτρων που Διαμορφώνουν οι Συνομήλικοι	197
	Διακύμανση Μεταξύ των Ομάδων στις Αντιλήψεις του Κλίματος Κινήτρων που Διαμορφώνουν οι Συνομήλικοι	198
	Μελλοντική Έρευνα	194
	Πρακτικές Εφαρμογές	200
	Περίληψη	201
	Μέρος Τέταρτο: Βασικές Κοινωνικές και Γνωστικές Διεργασίες στον Αθλητισμό	203
Κεφάλαιο 12	Φυσική Αυτοαντίληψη και Αθλητισμός	205
	<i>Herbert W. Marsh, PhD</i>	
	Κρίσιμα Ζητήματα στην Έρευνα της Αυτοαντίληψης	206
	Ερωματολογία Περιγραφής Εαυτού	209
	Ερωματολογία Φυσικής Περιγραφής Εαυτού	213
	Ερωματολογία Περιγραφής Εαυτού Αθλητών με Υψηλές Εεπιδόσεις	221
	Αιτιώδης Αλληλουχία της Αυτοαντίληψης και Απόδοσης	223
	Μελλοντική Έρευνα	225
	Πρακτικές Εφαρμογές	227
	Περίληψη	228
Κεφάλαιο 13	Οι Πεποιθήσεις Αποτελεσματικότητας στις Σχέσεις και στην Ομάδα μέσα στο Πλαίσιο του Αθλητισμού	231
	<i>Mark R. Beauchamp, PhD</i>	
	Αποτελεσματικότητα Ρόλου στις Αθλητικές Ομάδες	233
	Συλλογική Αποτελεσματικότητα στις Αθλητικές Ομάδες	236
	Προπονητική Αποτελεσματικότητα στον Αθλητισμό	240
	Πρόσθετες Μορφές Αποτελεσματικών Σχέσεων στον Αθλητισμό	242
	Μελλοντική Έρευνα	244
	Πρακτικές Εφαρμογές	246
	Περίληψη	246
Κεφάλαιο 14	Εντύπωση Ατόμου και Αθλητική Απόδοση	249
	<i>Iain Greenlees, PhD</i>	
	Προσεγγίσεις της Εντύπωσης του Ατόμου	250
	Έρευνα για τις Εντυπώσεις του Ατόμου στον Αθλητισμό	257
	Μελλοντική Έρευνα	262
	Περίληψη	264
Κεφάλαιο 15	Η Υπονόμηση του Ατόμου από τον Εαυτό του στον Αθλητισμό: Μια Στρατηγική Παρουσίασης του Εαυτού	267
	<i>Ralph Maddison, PhD και Harry Prapavessis, PhD</i>	
	Αυτο-παρουσίαση	268
	Η Υπονόμηση του Ατόμου από τον Εαυτό του στον Αθλητισμό	272
	Μελλοντική Έρευνα	277
	Πρακτικές Εφαρμογές	280
	Περίληψη	280

Μέρος Πέμπτο: Ο Αθλητής στο Ευρύτερο Κοινωνικό Περιβάλλον		283
Κεφάλαιο 16	Επίδραση της Κοινωνικής Υποστήριξης στους Αθλητές <i>Tim Rees, PhD</i>	285
	Τι Είναι η Κοινωνική Υποστήριξη;	286
	Θεμελιώδη Θεωρητικά Πλαίσια	287
	Κοινωνική Υποστήριξη στον Αθλητισμό	289
	Μελλοντική Έρευνα	292
	Πρακτικές Εφαρμογές	294
	Περίληψη	295
Κεφάλαιο 17	Γονείς και Μεταβάσεις Σταδιοδρομίας των Αθλητών Υψηλών Επιδόσεων <i>Paul Wylleman, PhD - Paul De Knop, PhD - Marie-Cristine Verdet, PhD και Saša Cecič -Erpič, PhD</i>	297
	Η Προοπτική Διάρκειας Ζωής στην Αθλητική Σταδιοδρομία	298
	Προοπτική Πολλών Σταδίων για τη Γονική Συμμετοχή	300
	Στάδια της Γονικής Συμμετοχής	304
	Μελλοντική Έρευνα	313
	Πρακτικές Εφαρμογές	315
	Περίληψη	315
Κεφάλαιο 18	Το Πάθος για τον Αθλητισμό στους Αθλητές <i>Robert J. Vallerand, PhD και Paule Miquelon, PhD</i>	317
	Θεωρία και Έρευνα για το Πάθος	318
	Έρευνα για το Πάθος στον Αθλητισμό	323
	Μελλοντική Έρευνα	329
	Πρακτικές Εφαρμογές	333
	Περίληψη	334
Κεφάλαιο 19	Ηθική στον Αθλητισμό <i>Maria Kavussanu, PhD</i>	335
	Θεωρίες Ηθικής	336
	Η Έρευνα για την Ηθική στον Αθλητισμό	339
	Μελλοντική Έρευνα	349
	Πρακτικές Εφαρμογές	349
	Περίληψη	350
Κεφάλαιο 20	Διαπολιτισμικά Ζητήματα στην Έρευνα της Αθλητικής Ψυχολογίας <i>Gangyan Si, PhD και Hing-chu Lee, PhD</i>	353
	Ιστορική Επισκόπηση της Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας στον Αθλητισμό	354
	Βασικοί Ορισμοί	355
	Δημοφιλή Πλαίσια για τη Διαπολιτισμική Ψυχολογία	356
	Στόχοι της Διαπολιτισμικής Έρευνας	358
	Μεθοδολογικά Ζητήματα	359
	Μελλοντική Έρευνα	362
	Πρακτικές Εφαρμογές	364
	Περίληψη	365
Επίλογος		367-370
	<i>John Kremer, PhD</i>	
Αναφορές		371-410
Ευρετήριο Όρων		411-412
Βιογραφικά Στοιχεία Επιμελητών		413-414
Βιογραφικά Στοιχεία Συνεργατών		415-420

Εισαγωγή

Τον πρώτο χρόνο ως διδακτορική φοιτήτρια στο Michigan State University το 1977, παρακολούθησα ένα μάθημα με τον Dan Gould με τίτλο «Κοινωνική Ψυχολογία των Σπορ» και χρησιμοποιήσαμε το βιβλίο του Rainer Martens (1975), με τίτλο «Social Psychology and Physical Activity» (Κοινωνική Ψυχολογία και Φυσική Δραστηριότητα). Στα πρώτα μαθήματα ψυχολογίας της κινητικής συμπεριφοράς και του αθλητισμού χρησιμοποιούσαμε κείμενα που συνδύαζαν την κινητική μάθηση (π.χ., διεργασίες προσοχής, ανθρώπινη αντίληψη) και αυτό που τελικά κατέληξε να γίνει αθλητική ψυχολογία (π.χ., παρακίνηση, κοινωνική διευκόλυνση). Το βιβλίο του Martens προοιωνίζει τις εξελίξεις σε αυτό το πεδίο και αποτέλεσε τη βάση για τα κείμενα αυτού του βιβλίου. Επομένως δεν προκαλεί έκπληξη, ότι η *Κοινωνική Ψυχολογία των Σπορ* εκτείνεται σε πολύ περισσότερα θέματα και σελίδες απ' ό,τι έγινε πριν από τρεις δεκαετίες.

Το βιβλίο του Martens ενσωμάτωνε τα σχετικά θέματα της κοινωνικής ψυχολογίας που επικρατούσε με εφαρμογές σε αθλητικά περιβάλλοντα – όπως η προσωπικότητα, η κοινωνική διευκόλυνση, η μάθηση μέσω παρατήρησης, οι διεργασίες ανταγωνισμού, η κοινωνική ενδυνάμωση, η διαπροσωπική ικανότητα, η επιθετικότητα και οι στάσεις. Λίγο μετά την έκδοση του βιβλίου, κυκλοφόρησε το 1979 το πρώτο τεύχος του περιοδικού *Journal of Sport Psychology*, που οδήγησε σε μεγάλης έκτασης μελέτες για αυτά και για άλλα θέματα (π.χ., μελέτη για τις στάσεις που οδηγούν στις αυτοαντιλήψεις και την παρακίνηση, μελέτη για την κοινωνική ενδυνάμωση που οδηγεί σε προπονητική αποτελεσματικότητα, μελέτη για την διαπροσωπική ικανότητα που οδηγεί στην ηθική ανάπτυξη και τις σχέσεις συνομηλίκων). Όταν το 1987 άρχισε η έκδοση περιοδικών όπως το *Journal of Applied Sport Psychology* και το *The Sport Psychologist*, ήταν θέμα χρόνου να επεκταθεί η γνωστική βάση της κοινωνικής ψυχολογίας προκειμένου να ικανοποιήσει το ενδιαφέρον που παρουσιάστηκε για εφαρμογές στο πλαίσιο του αθλητισμού, της προπόνησης και άλλων φυσικών δραστηριοτήτων.

Οι συντάκτες Jowett και Lavallee του βιβλίου «*Κοινωνική Ψυχολογία των Σπορ*» παρουσιάζουν ένα σύγγραμμα που προσφέρει μια εκτενή και σύγχρονη θεώρηση του πεδίου, τονίζοντας αρκετά βασικά ζητήματα της κοινωνικής ψυχολογίας όπως έκανε και ο Martens στη δεκαετία του '70. Ορίζουν την κοινωνική ψυχολογία ως

την επιστημονική διερεύνηση του πως επηρεάζονται τα αισθήματα, οι σκέψεις και οι συμπεριφορές των ατόμων από την πραγματική, τη φανταστική ή την υπονοούμενη παρουσία των άλλων. Συνδυάζοντας την πιο σύγχρονη γνώση της θεωρίας και της έρευνας για τις κοινωνικές σχέσεις, τις διεργασίες της ομάδας, τις περιβαλλοντικές επιδράσεις και τις αυτοαντιλήψεις, οι συγγραφείς προσφέρουν μια πολύτιμη προοπτική, με βάση την οποία μπορούν να εξεταστούν τα σύγχρονα θεωρητικά πλαίσια της κοινωνικής ψυχολογίας του αθλητισμού στην ιστορική τους διάσταση. Καθηγητές, σπουδαστές και επαγγελματίες θα ωφεληθούν εξίσου από αυτό το ανθολόγιο, δεδομένου ότι εκτείνεται στη θεωρία, την έρευνα και τις πρακτικές συνέπειες.

Το βιβλίο χωρίζεται σε πέντε μέρη. Τα κεφάλαια περιλαμβάνουν θεωρητικά πλαίσια, εμπειρική έρευνα και πρακτικές εφαρμογές, παρέχοντας ένα ολοκληρωμένο κύκλο, κάτι που, συχνά, δεν κάνουν άλλα βιβλία της αθλητικής ψυχολογίας. Έτσι, το βιβλίο αυτό γίνεται μια ουσιαστική πηγή εκτίμησης του ιστορικού πλαισίου, μέσα στο οποίο έχουν εξελιχθεί τα θέματα της κοινωνικής ψυχολογίας.

Το πρώτο μέρος, *Σχέσεις στον Αθλητισμό*, ξεκινά με τρία κεφάλαια που φωτίζουν τις διαδικασίες προπονητή-αθλητή μέσα από θεωρίες όπως της κοινωνικής ανταλλαγής, της αλληλεξάρτησης και αυτών που έχουν αναφορές στον πολιτισμό. Αυτές οι προοπτικές, που παρουσιάζονται από τους Jowett, Poczwadowski και LaVoi αντίστοιχα, παρέχουν μια εναλλακτική ματιά μέσω της οποίας εξετάζονται οι συμπεριφορές των προπονητών, των αθλητών και τα ψυχοκοινωνικά αποτελέσματα που προκύπτουν. Στο κεφάλαιο 4, *Σχέσεις Νεαρών Συνομηλίκων στον Αθλητισμό*, ο Smith μετατοπίζει την εστίαση στις διεργασίες της αποδοχής από την ομάδα και τη φιλία και εξετάζει το γιατί αυτές οι διεργασίες είναι σημαντικοί ερευνητικοί τομείς στο αθλητικό πλαίσιο.

Το δεύτερο μέρος παρουσιάζει κεφάλαια που αναφέρονται στην Ηγεσία του Προπονητή και τη Δυναμική των Ομάδων. Στο κεφάλαιο 5, ο Riemer παρέχει το ιστορικό πλαίσιο που είναι το θεμέλιο των θεωριών της κοινωνικής ψυχολογίας για το πολυδιάστατο μοντέλο ηγεσίας. Στο κεφάλαιο 6, οι Smith και Smoll δίνουν έμφαση στις ερμηνείες της προπονητικής συμπεριφοράς εκ μέρους των αθλητών ως διαμεσολαβητές της σχέσης μεταξύ της ηγεσίας και των αποτελεσμάτων του αθλητή. Στο κεφάλαιο 7, οι Carron, Eys και Burke εξετάζουν τις συμπεριφορές του ηγέτη και τις κανονιστικές πεποιθή-

σεις των αθλητών ως πηγές της διακύμανσης της συνοχής στην ομάδα. Με ικανοποίηση βλέπω το κεφάλαιο 8 για την κοινωνική διευκόλυνση από τους Jones, Bray και Lavallee, αφού οι επιδράσεις του κοινού στην αθλητική επίδοση είναι ένα θέμα που απασχολεί την έρευνα της κοινωνικής ψυχολογίας από την εμφάνισή της. Αυτό το θέμα είναι σημαντικό και σήμερα προκειμένου να κατανοηθεί η σχέση ανάμεσα στην εκτέλεση δεξιοτήτων και στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που έχουν οι αγώνες εντός και εκτός έδρας.

Στο τρίτο μέρος, εξετάζεται το Κλίμα Παρακίνησης μέσω των θεωριών επίτευξης στόχων. Τα τελευταία χρόνια, σημαντικές εργασίες έχουν εξετάσει τους κοινωνικούς εννοιολογικούς παράγοντες σε περιβάλλοντα φυσικής δραστηριότητας που βελτιώνουν ή παρεμποδίζουν τις αυτοαντιλήψεις, τις συναισθηματικές ανταποκρίσεις και τις διεργασίες των κινήτρων και της παρακίνησης. Τα τρία κεφάλαια εστιάζουν στους προπονητές, στους γονείς και τους συνομηλίκους αναφορικά με την ατμόσφαιρα που δημιουργείται μέσω της έκφρασης των πεποιθήσεων επίτευξης και των συμπεριφορών προς τους συμμετέχοντες. Το κεφάλαιο 9, Διαμόρφωση του Κλίματος Κινήτρων που Δημιουργείται από τους Προπονητές (Duda Balaguer), είναι συμβατό με τα άλλα κεφάλαια που εξετάζουν τις σχέσεις προπονητών-αθλητών, όπως και το κεφάλαιο 11, Κλίμα Κινήτρων που Δημιουργείται από τον Συνομηλίκους (Ntoumanis, Vazou και Duda), είναι συμβατό με το κεφάλαιο του Smith για τις σχέσεις συνομηλίκων.

Το τέταρτο μέρος, Βασικές Κοινωνικές και Γνωστικές Διεργασίες, φωτίζει τις διεργασίες του αυτοσυναίσθηματος, της αυτοαποτελεσματικότητας, της αντίληψης και αυτο-παρουσίασης. Στο κεφάλαιο 12 ο Marsh επανεξετάζει τα μοντέλα του αυτοσυναίσθηματος, τα ζητήματα των μετρήσεων και το αυτοσυναίσθημα ως προβλεπτικό παράγοντα και ως συνέπεια. Στο κεφάλαιο 13 ο Beauchamp επεκτείνει τη γνώση για τις μεταβλητές πρόβλεψης και συνεπειών στην αποτελεσματικότητα του ρόλου ενός παίκτη και στην συλλογική αποτελεσματικότητα της ομάδας. Στο κεφάλαιο 14 ο Greenlees επανεξετάζει το ρόλο των αντιλήψεων (δηλαδή τις εντυπώσεις μας για τους άλλους) και προσφέρει ένα ενδιαφέρον μοντέλο για την κατανόηση της διαδικασίας της διαμόρφωσης και της τροποποίησης τους. Στο κεφάλαιο 15 οι Maddison και Prapavessis μελετούν τις διαδικασίες διαχείρισης των εντυπώσεων με εστίαση στις στρατηγικές αυτουπονόμευσης. Εκτός από αυτά τα ενδιαφέροντα κοινωνικο-γνωσιακά θέματα, οι αναγνώστες θα αναγνωρίσουν ότι η μάθηση μέσω παρατήρησης, ο ανταγωνισμός και οι παρωθητικές διαδικασίες αποτελούν δυναμικές πηγές της κοινωνικής επίδρασης στις γνώσεις, στα συναισθήματα και στις συμπεριφορές στα αθλητικά πλαίσια.

Το πέμπτο μέρος, Ο Αθλητής στο Ευρύτερο Αθλητικό Περιβάλλον, καλύπτει ένα φάσμα θεμάτων που εναρμονίζονται καλά με τα θέματα των προηγούμενων κεφαλαίων. Στο κεφάλαιο 16 ο Rees επανεξετάζει την θεωρία και την έρευνα στις διαδικασίες κοινωνικής υποστήρι-

ξης, περιλαμβάνοντας την εξέταση των πηγών, των διαστάσεων και των μετρήσεων. Στα κεφάλαια 17 οι Wylleman, De Knop, Verdet και Cecic -Ergic συζητούν την επίδραση που έχουν οι γονείς στη μετάβαση που κάνουν οι αθλητές στις υψηλές επιδόσεις. Στο κεφάλαιο 18 οι Vallerand και Miquelon γράφουν για το πάθος και το ορίζουν ως στόχο υψηλής προτεραιότητας με σημαντικές συναισθηματικές συνέπειες. Στο κεφάλαιο 19 η Kavussanu κάνει μια ανασκόπηση της έρευνας για την ηθική ανάπτυξη. Στο κεφάλαιο 20 οι Si και Lee εξετάζουν το πως οι διαπολιτισμικοί παράγοντες όπως η φυλή, η εθνικότητα και η κουλτούρα επιδρούν στις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις ενέργειες στα αθλητικά περιβάλλοντα. Οι ερευνητές και οι επαγγελματίες πρέπει να αντιληφθούν τις διάφορες εκφάνσεις στις γνώσεις, στα συναισθήματα, στην παρακίνηση και στις συμπεριφορές μέσα στα κοινωνικά πλαίσια όπου αυτά εκδηλώνονται.

Η *Κοινωνική Ψυχολογία στον Αθλητισμό* είναι ένα μοναδικό βιβλίο που ασχολείται με ένα φάσμα κεντρικών θεμάτων από τις θεωρητικές, εμπειρικές και εφαρμοσμένες προοπτικές. Απόλυτα τα ιστορικά εδραιωμένα θέματα (όπως η κοινωνική διευκόλυνση, η δυναμική των ομάδων και οι σχέσεις συνομηλίκων) καθώς και τα αναδυόμενα θέματα (όπως η αποτελεσματικότητα των σχέσεων, το πάθος και τα διαπολιτισμικά ζητήματα). Τα κεφάλαια περιλαμβάνουν παραδείγματα από τις πραγματικές συνθήκες του αθλητισμού, ισχυρές ιδέες για να εμπνευστεί η μελλοντική έρευνα και μελέτες μέσα και έξω από την κοινωνική ψυχολογία. Καθώς η μελέτη της κοινωνικής ψυχολογίας έχει γίνει πιο περιπλοκή, τα θέματα παρουσιάζονται πιο ολοκληρωμένα. Οι αναγνώστες έχουν την επιλογή της ανάγνωσης των κεφαλαίων όπως αυτά διατάσσονται ή μπορούν να συνδυάσουν κεφάλαια για να ενώσουν τα κομμάτια του πάζλ (σχέσεις προπονητή-αθλητή και ηγεσία, σχέσεις συνομηλίκων και κλίμα συνομηλίκων, συνοχή ομάδας και αποτελεσματικότητα ομάδας). Κάθε κεφάλαιο είναι αυτόνομο καλύπτοντας θεωρίες, έρευνες και εφαρμογές, επιτρέποντας έτσι στους διδάσκοντες και τους αναγνώστες να επιλέξουν το δικό τους δρόμο προς τη γνώση.

Η *Κοινωνική Ψυχολογία στον Αθλητισμό* αποτελεί μια σημαντική συνεισφορά στη βάση της γνώσης για τις προοπτικές της κοινωνικής ψυχολογίας στα πλαίσια των φυσικών δραστηριοτήτων. Είναι μια ουσιαστική πηγή για καθηγητές που διδάσκουν τέτοια μαθήματα, εκπαιδευτές που κάνουν έρευνα, φοιτητές που μελετούν θέματα για εργασίες και επαγγελματίες που συνδέουν την έρευνα με τις εφαρμογές. Είναι απλά εκπληκτικό όταν συγκρίνουμε το που βρισκόμασταν πριν τριάντα χρόνια με το βιβλίο του Martens και που είμαστε σήμερα. Οι Jowett και Lavallee είναι αξιέπαινοι για την συγκέντρωση του υλικού σε ένα τόσο διεξοδικό βιβλίο. Ο αντίκτυπός του θα γίνει πιθανά αντιληπτός σε μια εκδοχή του *Κοινωνική Ψυχολογία στον Αθλητισμό* τριάντα χρόνια μετά.

Maureen R. Weiss, PhD
Curry School of Education
University of Virginia

Πρόλογος

Η ιδέα γι' αυτό το βιβλίο προήλθε από τη συνειδητοποίηση ότι η κοινωνική ψυχολογία στα αθλητικά περιβάλλοντα έχει επεκταθεί εντυπωσιακά, ειδικά κατά την περασμένη δεκαετία. Παρ' όλα αυτά δεν υπήρξε ούτε ένα βιβλίο που να εστιάζει σε θέματα κοινωνικό-ψυχολογικής στήριξης. Το βιβλίο Κοινωνική Ψυχολογία των Σπορ συγκεντρώνει τις πιο πρόσφατες γνώσεις ορισμένων από τους πλέον ενεργητικούς ερευνητές που έχουν μεγάλη επίδραση και οι οποίοι προέρχονται από διάφορους τομείς όπως κοινωνική αλληλεπίδραση, κοινωνικές σχέσεις, κοινωνικές επιδράσεις και κοινωνικές αντιλήψεις.

Θέματα όπως το κλίμα κινήτρων, η ηγεσία και η δυναμική των ομάδων έχουν ιστορικά προσελκύσει το ενδιαφέρον αρκετών ερευνητών. Από την άλλη, θέματα όπως η κοινωνική επίγνωση, η κοινωνική υποστήριξη και οι κοινωνικές σχέσεις στον αθλητισμό είναι πιο περιφερειακά στην έρευνα. Αυτό το βιβλίο παρουσιάζει όλες τις καθιερωμένες θεματολογίες που έχουν αναπτυχθεί περισσότερο, ενώ αναδεικνύονται επίσης και τα πιο πρόσφατα θέματα που έχουν αποκτήσει ισχύ ή έχουν παρουσιάσει μεγάλες δυνατότητες πληροφόρησης σχετικά με την κοινωνικο-ψυχολογική πτυχή του αθλητισμού. Είναι προφανές ότι η μελέτη των κοινωνικών ζητημάτων της αθλητικής ψυχολογίας έχει αναπτυχθεί γρήγορα (και προβλέψιμα) επειδή οι ακαδημαϊκοί από διάφορους χώρους έχουν έλθει σε επαφή μεταξύ τους, εγκαταλείποντας τους περιορισμούς του δικού τους επιστημονικού τομέα. Η ανάπτυξη αυτής της μελέτης είναι εξαιρετικά έντονη και αυτό το βιβλίο στοχεύει στο να τροφοδοτήσει περισσότερο το ερευνητικό ενδιαφέρον, να δώσει την απαιτούμενη ενέργεια και να αφήσει το στίγμα του στην ευρύτερη κοινωνικο-ψυχολογική κοινότητα.

Η συγκέντρωση διαφορετικών αλλά διασυνδεδεμένων θεμάτων από ξεχωριστούς συνεργάτες που προσφέρουν εύρος και πλούτο καθώς και δημιουργική νέα σκέψη παρέχει μια μοναδική ευκαιρία για τον καθένα που ενδιαφέρεται για αυτά τα θέματα να μάθει για την κατάσταση της επιστημονικής μελέτης των ψυχοκοινωνικών ζητημάτων στον αθλητισμό. Το αποτέλεσμα είναι ένας τόμος με την πιθανότητα να γίνει αναντικατάστατο εργαλείο για όποιον ενδιαφέρεται για την κοινωνική ψυχολογία σε αθλητικά περιβάλλοντα. Τουλάχιστον, ελπίζουμε ότι αυτός ο τόμος προσφέρει μια πολύτιμη πηγή για ερευνητές, σπουδαστές και επαγγελματίες σε σχετικά αντικείμενα και πεδία (π.χ., κοινωνική ψυχολογία, αθλητική ψυχολογία, προπονητική). Στην καλύτερη περίπτωση, ελπίζουμε ότι το κείμενο προσφέρει ένα κίνητρο για τη δημιουργία περισσότερων μαθημάτων που εστιάζουν στις ψυχοκοινωνικές πτυχές του αθλητισμού σε όλο τον κόσμο και τη δημιουργία ενδια-

φέρουσας και διεπιστημονικής έρευνας για την κοινωνική ψυχολογία στα αθλητικά περιβάλλοντα.

Τι είναι Κοινωνική Ψυχολογία;

Η κοινωνική ψυχολογία έχει οριστεί ως η επιστημονική διερεύνηση του πώς επηρεάζονται τα συναισθήματα, οι σκέψεις και οι συμπεριφορές των ατόμων από την πραγματική, τη φανταστική ή την υπονοούμενη παρουσία των άλλων. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι ενδιαφέρονται για την εξήγηση της κοινωνικής συμπεριφοράς του ανθρώπου καθώς και των συναισθημάτων, των σκέψεων, των πεποιθήσεων, των στάσεων, των προθέσεων και των στόχων του. Η εμφανής συμπεριφορά μπορεί να μετρηθεί αντικειμενικά, ενώ οι απαρατήρητες διεργασίες όπως οι σκέψεις και τα συναισθήματα μπορούν να συναχθούν από τη συμπεριφορά. Οι διεργασίες που παραμένουν εκτός παρατήρησης όπως οι σκέψεις και τα συναισθήματα είναι κρίσιμες επειδή μπορεί να επηρεάζουν ή να καθορίζουν άμεσα την εμφανή συμπεριφορά. Αυτό που κάνει την κοινωνική ψυχολογία κοινωνική είναι ότι ασχολείται με το πώς επηρεάζονται τα άτομα από άλλα άτομα που είναι φυσικά παρόντα, που είναι παρόντα στη φαντασία ή που υπονοείται η παρουσία τους.

Η κοινωνική ψυχολογία χρησιμοποιεί επιστημονικές μεθόδους για να δομήσει και να εξετάσει τις θεωρίες κατά ένα επιστημονικό και οργανωμένο τρόπο. Η κοινωνική ψυχολογία περιέχει πολυάριθμες και μάλλον αφηρημένες έννοιες όπως η ηγεσία, οι σχέσεις, η παρακίνηση και η αυτοαντίληψη που εξηγούν την κοινωνική συμπεριφορά. Αυτές οι έννοιες περιγράφονται και εξηγούνται από θεωρίες (σύνολα συσχετιζόμενων θεωρητικών δομών και αρχών) που αναπτύχθηκαν από κοινωνικούς ψυχολόγους προκειμένου να υπάρξει καλύτερη αίσθηση της κοινωνικής συμπεριφοράς. Οι ψυχο-κοινωνικές θεωρίες αναπτύσσονται μέσα από την παραγωγή δεδομένων από προηγούμενες θεωρίες. Στη συνέχεια διεξάγεται εμπειρική έρευνα, στην οποία συγκεντρώνονται δεδομένα για να εξεταστεί η θεωρία. Συνολικά, αυτό το βιβλίο αντιμετωπίζει την κοινωνική ψυχολογία ως ένα επιστημονικό πεδίο μελέτης του τρόπου που σκέφτονται, αισθάνονται και συμπεριφέρονται τα άτομα.

Θέματα της Κοινωνικής Ψυχολογίας στον Αθλητισμό

Ένας άλλος τρόπος για να οριστεί η κοινωνική ψυχολογία στον αθλητισμό είναι μέσω του τι μελετούν οι αθλητικοί ή οι κοινωνικοί ψυχολόγοι. Άρα, η κοινωνική αθλητική ψυχολογία μπορεί να οριστεί από τα περιεχόμενα αυτού του τόμου. Μια ματιά στα περιε-

χόμενα προσφέρει την αίσθηση του πεδίου της κοινωνικής ψυχολογίας σε αθλητικά περιβάλλοντα. Όπως αποκαλύπτει αυτός ο τόμος, οι σύγχρονοι αθλητικοί ψυχολόγοι μελετούν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που περιλαμβάνει τις κοινωνικές σχέσεις, την επικοινωνία, την ηγεσία των προπονητών, τη συνοχή της ομάδας, τα κίνητρα και το κλίμα παρακίνησης, την αυτοπαρουσίαση, τις αντιλήψεις, τις πεποιθήσεις αποτελεσματικότητας, την αυτοαντίληψη, τις επιδράσεις του κοινού, την κοινωνική υποστήριξη, τους γονείς, την ηθική και το πάθος στον αθλητισμό. Τέτοια ψυχο-κοινωνικά θέματα σχετίζονται με άλλους επιστημονικούς τομείς (π.χ., γνωστική ψυχολογία, ατομική ψυχολογία, οικογενειακή ψυχολογία, ψυχολογία σχέσεων, εκπαιδευτική ψυχολογία, κοινωνιολογία, κοινωνική ανθρωπολογία, γλώσσα και επικοινωνία). Ωστόσο το τι κάνει την Κοινωνική Ψυχολογία να ξεχωρίζει στο πλαίσιο του αθλητισμού είναι ένας συνδυασμός τριών στοιχείων:

- Τι μελετάται, (π.χ., θεωρίες και διαμόρφωση υποθέσεων).
- Πώς μελετάται, (π.χ., ποσοτικές έναντι ποιοτικών μεθόδων).
- Τι επίπεδο εξήγησης, αναζητείται (π.χ., ενδοπροσωπική έναντι διαπροσωπικής και το είδος ανάλυσης των δεδομένων)..

Κάθε κεφάλαιο αυτού του τόμου περιέχει πληροφορίες σχετικές με αυτά τα ερωτήματα.

Οργάνωση του Βιβλίου

Η οργάνωση αυτού του βιβλίου δίνει τη δυνατότητα στους αναγνώστες, αν το επιθυμούν, να μελετήσουν ξεχωριστά ένα ή περισσότερα θέματα. Άρα, δεν είναι απαραίτητο να διαβάσει κάποιος τα κεφάλαια από την αρχή μέχρι το τέλος. Τα κεφάλαια έχουν εξωτερικές βιβλιογραφικές παραπομπές έτσι ώστε, με ελάχιστες εξαιρέσεις να μπορούν να αναγνωστούν ανεξάρτητα, σχεδόν με οποιαδήποτε σειρά. Κάθε κεφάλαιο είναι αφιερωμένο σε ένα σημαντικό κοινωνικο-ψυχολογικό θέμα και παρουσιάζεται με το αναγκαίο εύρος και βάθος.

Τα κεφάλαια σε αυτόν τον τόμο μοιράζονται πέντε χαρακτηριστικά. Πρώτον, παρέχουν ξεκάθαρους περιγραφές και ορισμούς του θέματος. Δεύτερον, η πλειοψηφία των θεμάτων παρουσιάζουν συνοπτικές θεωρητικές ανασκοπήσεις που εστιάζουν στο θέμα μαζί με εξέταση των ερευνητικών προγραμμάτων που υπάρχουν. Τρίτον, τα κεφάλαια εισάγουν ένα φάσμα νέων εμπειρικών ερευνητικών ειδών και προηγούμενων θεωρητικών συνδέσεων που δεν είχαν δηλωθεί ή δοκιμαστεί. Τέταρτον προσφέρουν μια εξέταση πρακτικών εφαρμογών της έρευνας που έχει διεξαχθεί μέχρι τώρα και των εφαρμογών εκείνων που μπορούν να παράγουν περισσότερη έρευνα. Πέμπτον, όλα τα κεφάλαια ολοκληρώνονται με μια περίληψη, η οποία συνοψίζει τι έχει συζητηθεί. Περιλαμβάνεται επίσης η παράθεση εκπαιδευτικών στοιχείων που έχουν σχεδιαστεί για να προωθήσουν παιδαγωγικές αρχές. Για παράδειγμα, κάθε κεφάλαιο περιλαμβάνει μαθησιακούς στόχους και ερωτήσεις.

Τα κεφάλαια οργάνωνται σε πέντε αλληλένδετα μέρη. Το πρώτο μέρος περιέχει κεφάλαια που εστιάζουν στις κοινωνικές σχέσεις και διεργασίες μεταξύ προπονη-

τών και αθλητών και μεταξύ συνομηλίκων (δηλαδή αθλητές με αθλητές). Τα πρώτα δύο κεφάλαια ασχολούνται με την έννοια της σχέσης προπονητή-αθλητή και εξετάζουν θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα. Τα ζητήματα που εγείρονται προσφέρουν τροφή για τη σκέψη ανοίγοντας νέους δρόμους για τη συστηματική επιστημονική έρευνα. Το κεφάλαιο για την επικοινωνία και τη σύγκρουση προπονητή-αθλητή ασχολείται με δύο διαπροσωπικές δομές που διασφαλίζουν τη σταθερότητα των σχέσεων αλλά και την αλλαγή των διαδικασιών. Το τελικό κεφάλαιο εξετάζει το ρόλο των σχέσεων των συνομηλίκων, ιδιαίτερα στον νεανικό αθλητισμό.

Το δεύτερο μέρος εστιάζει στην ηγεσία προπονητών και στη δυναμική των ομάδων. Προσφέρει βαθιές παρεμβάσεις στο ρόλο της ηγεσίας προπονητών με σκοπό την προώθηση (ή την αναστολή) της απόδοσης, της ικανοποίησης και της αυτοεκτίμησης των αθλητών. Άλλα κεφάλαια εστιάζουν στη συνοχή της ομάδας και στους μηχανισμούς με τους οποίους επηρεάζει το κοινό τους αθλητές και τις ομάδες.

Το τρίτο μέρος κερδίζει από αυτά που προσφέρουν τα προηγούμενα κεφάλαια και καθορίζει μια ατζέντα για την κατανόηση των αλληλεπιδράσεων προπονητή-αθλητή, καθώς και των αλληλεπιδράσεων αθλητών-γονέων και της δυναμικής συνομηλίκων, εφαρμόζοντας αρχές της θεωρίας επίτευξης στόχων. Τα τρία κεφάλαια αυτού του μέρους εξηγούν πώς το κλίμα παρακίνησης που δημιουργείται από προπονητές, γονείς και συνομηλίκους επηρεάζει τις γνωστικές, συναισθηματικές και συμπεριφορικές πτυχές των αθλητών.

Στο τέταρτο μέρος στρεφόμαστε προς τους γνωστικούς παράγοντες και τους παράγοντες προσωπικότητας που περιγράφουν την κοινωνική συμπεριφορά. Ο τρόπος με τον οποίο η αυτοαντίληψη, οι πεποιθήσεις αποτελεσματικότητας, οι αντιλήψεις και η υπονόμηση του εαυτού επηρεάζουν και επηρεάζονται στο κοινωνικό πλαίσιο του αθλητισμού, παρέχει γνώσεις για την πολυπλοκότητα των φαινομένων και τις διαδικασίες μελέτης της κοινωνικής συμπεριφοράς.

Το πέμπτο και τελικό μέρος αυτού του βιβλίου διερευνά θέματα που έχουν προκαλέσει το ενδιαφέρον για την κοινωνική ψυχολογία σε αθλητικά περιβάλλοντα, εξαιτίας της αυθεντικής και ελκυστικής τους φύσης. Ζητήματα κοινωνικής υποστήριξης, οι γονείς, το πάθος, η ηθική και η κουλτούρα συνδέουν εννοιολογικά τα θέματα που εξετάστηκαν στις προηγούμενες ενότητες (π.χ., σχέσεις, ηγεσία, κλίμα παρακίνησης).

Είναι μεγάλη η ικανοποίησή μας που παρουσιάζουμε την *Κοινωνική Ψυχολογία των Σπορ*, έναν αναλυτικό αλλά παρόλα αυτά ευανάγνωστο βιβλίο που έχει τόσο εμπειρικό όσο και πρακτικό προσανατολισμό. Αυτός ο τόμος απευθύνεται συγκεκριμένα σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές καθώς και σε ερευνητές που ενδιαφέρονται για τις ψυχοκοινωνικές πτυχές του αθλητισμού. Συνεπώς, είμαστε ευγνώμονες προς όποιον από εσάς διαθέσει χρόνο για να μελετήσει την *Κοινωνική Ψυχολογία των Σπορ* και μοιραστεί με μας τις απόψεις του.